

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1883/96, ECLI:CZ:NS:1997:2.CDON.1883.1996.1

Číslo: 28/2000

Právní věta:

Dědicem ze závěti, pořízené podle ustanovení § 476b obč. zák., může být i osoba, která na žádost zůstavitele tuto závěť sepsala.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.1997

Spisová značka: 2 Cdon 1883/96

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Závěť

Předpisy: 40/1964 Sb. § 476b

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Městský soud v Praze svým usnesením potvrdil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 z 9. 5. 1996, jímž bylo vysloveno, že "Listina ze dne 5. 11. 1995 označená jako »Plná moc a poslední vůle«, kterou zůstavitel nenapsal vlastní rukou, pouze ji před dvěma svědky současně přítomnými vlastní rukou podepsal, je neplatná". Odvolací soud se ztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně, že závěti povolaný dědic nemůže podle § 476f obč. zák. být pisatelem alografní závěti, sepsané podle § 476b obč. zák. Odvolací soud současně připustil proti svému usnesení dovolání, když otázku, zda se § 476f obč. zák., který vylučuje závětního dědice jako pisatele nebo předčitatele závěti, vztahuje k § 476b obč. zák., nebo zda se vztahuje pouze k § 476c obč. zák., považoval za otázku zásadního právního významu.

Usnesení odvolacího soudu napadla povolaná závětní dědička dovoláním, v němž se domáhá, aby napadené usnesení, jakož i usnesení soudu prvního stupně bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolatelka nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že § 476f obč. zák. se vztahuje k § 476b obč. zák., a dovozuje, že § 476f obč. zák. by měl být aplikován pouze na případy, kdy jde o skutečné, funkční působení někoho jako předčitatele, pisatele aj., tedy o působení nutné vzhledem k nezpůsobilosti zůstavitele projevit svou vůli nebo ověřit záznam projevu své vůle. Pro takovou aplikaci § 476f obč. zák. osvědčí i znění § 476 obč. zák. Podle stanoviska dovolatelky nelze tedy ustanovení občanského zákoníku o vyloučení dědiců a osob jim blízkých jako pisatelů

závěti vztáhnout na závěť, porízenou podle § 476b obč. zák.

Nejvyšší soud shledal dovolání důvodným, zrušil proto rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud konstatuje, že ustanovení § 476b a § 476f obč. zák. jsou obsahově shodná s ustanoveními § 543 a § 547 občanského zákoníku z roku 1950 (zákona č. 141/1950 Sb.). Proto lze při výkladu těchto zákonných ustanovení vyjít i ze závěrů, k nimž došla soudní praxe v dobách platnosti zákona č. 141/1950 Sb. Podle rozhodnutí, uveřejněného pod č. 3/1957 Sbírky rozhodnutí československých soudů “k platnosti závěti podle § 543 obč. zák. se nevyžaduje součinnost pisatele. Ustanovení § 547 obč. zák. (nyní § 476f), že pisatelem nesmí být dědic nebo osoba jemu blízká, platí jen tam, kde je součinnosti pisatele třeba, tedy nikoli při zřízení závěti podle § 543 obč. zák.”. Podle citovaného judikátu “zřízením závěti podle § 543 obč. zák. je rozumět jen akt, při kterém pořizovatel o závěti, kterou nenapsal vlastní rukou, kterou však vlastní rukou podepsal, přede dvěma svědky současně přítomnými výslovně prohlašuje, že obsahuje i jeho poslední vůli. K tomuto aktu, k němuž bude ovšem náležet i podepsání závěti svědky, nenáleží již seps listiny obsahující poslední vůli pořizovatele. Listina ta může být vyhotovena a připravena již dříve. Pisatele, který by působil při zřízení závěti podle § 543 obč. zák., není vůbec zapotřebí, a proto ho také toto zákonné ustanovení ani nezná”.

Na těchto závěrech není třeba ničeho měnit ani za platnosti současné právní úpravy. Ustanovení § 476f obč. zák., že pisatelem závěti nesmí být závětí povolaný, ani zákonný dědic a osoby jim blízké, se tedy nevztahuje k závěti porízené podle § 476b obč. zák. Dovolací soud se proto neztotožňuje s názorem odvolacího soudu, že by závěť porízená podle § 476b obč. zák., kterou zůstavitel nenapsal vlastní rukou, byla neplatná z toho důvodu, že ji napsala závětní dědička. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí na tomto odlišném právním názoru spočívá, je tu dán dovolací důvod, upravený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.